

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**De Nieuwe En Naauwkeurige Neederlandse Hovenier,
Onderwyzende hoe hier te Lande, onder dit Climaat een
Thuin, met zyn Parken, Paaden, Glintingen en Heiningen
wel zal aangeleid, en hoe de Boomen aan ...**

Te Leyden, 1735

Of de Peeren, op de Queepeer moeten geent worden?

[urn:nbn:de:bsz:31-139361](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-139361)

III. H O O F D P U N T,

Of de Boomen van Steenvrugten goed zyn, zonder geënt te werden.

LEERLING.

IK wenste nu wel, myn Heer, U E het selve te vragen, aangaande de Boomen van Steenvrugten, te weetē, of zy goed zyn, sonder geënt, of geocculeerd te werden?

ERVAARE.

Daar op zal ik u antwoorden dat de Boomen van steenen gekoomen, zo veel moeiten of zorg niet vereiffchen, en het meeste gedeelte kunnen deeze kunst ontbeeren, want indien zy van haar zaay-plaats in een grond gesteld werden, daar zy wel tieren willen, zo zyn zy zo goed als de geocculeerde, gelyk ik u kan laten zien: En indien eenige zoort van dit slag van Boomen veranderd of varieert, zo zyn het de Pruimen, die niet alleen een verscheide vrugt in kouleur, maar gemeenelyk heel onaangenaam geeven, en nooit zo goed zullen zyn.

Nogtans agt ik dat de Steenvrugt, van wat foort hy ook zyn mag, met het occuleeren meerder schoonheid, en deugt verkryge, behalven dat men met die te Enten, niet lang het vermaak verliest van deeze Boomen groot te sien, want van alle vrugten, zyn 'er geen die zoo sterk willen wasschen, als de Steenvrugten.

VIERDE VRAAGSTUK

Van de Kweek of Zaaylingen der Queen.

E E R S T E H O O F D P U N T.

Of de Peeren, op de Queepeer moeten geënt worden?

LEERLING.

OVer eenige dagen met een van myne goede Vrienden wandelende, zag ik van verre vier Heeren, die na het gelecten, een krakeel of woorden twist, te saamen hadden, de
nicus-

nieusgierigheid drong my om 'er by te gaan, en ik hoorde dat den een verweerde, of zeide, den Peer op Quee geënt, en deugd niet.

ERVAARE.

Van wat opinie of gevoelen waren de anderen?

LEERLING.

Sy streden daar hard teegen, dat in tegendeel de vrugt daar op grooter, beeter van kouleur, smaakelyker, en delicaater was.

ERVAREN.

Maar gy hoorde niet, of zy eenig onderscheyd maakten, tuschen de stammen die men op een verscheide manier wil aankweeken, ik wil zeggen, naantjes, arbornains of laagstamen, of hoogstammen.

LEERLING.

Dat kon ik niet bemerken.

ERVAARE.

Weet dan, dat dese vier Heeren die gy segd, altemaal gelyk konden hebben.

LEERLING.

Hoe kan dat wesen, Heer en Vriend, nadien de een tegenstrydig beweerde, dat den ander hun wilde goedmaken, of bewysen?

ERVAARE.

Daar toe ben ik u al voorgekoomen, door de vraag, die ik u heb gedaan, of zy van hoog, of laagstammen wilden spreken, want dit maakt het onderscheid, de Reden is, dat de Peer beeter is voor hoogstammen, en de Quee is voor laagstammen; voor muuren, schutting, of latwerk voor Espaljers, en Contrespaljers, (dat is laag latwerk voor d'espalier) en naantjes of arbornains.

LEERLING.

Zeekerlyk, ik moet bekennen, dat ik niet sou kunnen nalaten, of vermoeid werden UE dagelyks nieuwe vraagstukken te maken, want uyt het gene gy my so even geantwoord hebt van het onderscheid der Peeren, heb ik sodanigen begeerte gekreegen om te leeren, dat ik altyd ongerust zal zyn, tot dat UE het my hebt bekend gemaakt.

ERVAARE.

Wel dan, terwyl men u sal tragten te voldoen, zal ik u zeggen,

gen, dat de Peere bomen, die men in boomgaarden, op laanen, avenuën, of aankomsten wil planten, hoog moeten zyn, en die men op de banden der parterres of bloemstukken, kanten van bloemperken, of moestuin, of langst muur of schutting wil stellen, moeten laag zyn, de behandeling van d' eene, is t' eenemaal verscheiden van die der anderen, de eene moeten op zo een wys gesnoeid, en onderhouden werden, d' ander op een andere wys, maar nadien ik u hier van geen Regelen kan geeven, sonder u alvorens 't onderscheid der stammen daar men op Enten moet geleerd te hebben, sal ik met de laage beginnen, en van dese fullen wy opklimmen tot die voor hoog stammen moeten gebruykt werden.

LEERLING.

Hoe dan Heer, de verscheide aard der stammen maakt dat het onderscheid van kleine of groote boomen?

ERVAARE.

Buiten twyffel. Nadien het onderwerp in alle dingen natuurlijke hoedanigheden of eigenschappen moet hebben, overeenkomstig of evenreedig met het geen de kunst in haar oogmerk heeft. Dit zo zynde, moeten de stammen daar men hoge boomen van wil maken, zodanig zyn, dat die met de tyd een genoegzaam voedsel kunnen geven, en daar men laagstammen van wil maken moeten zodanigen zyn, die uit hun aard niet heel hoog groeyen; gelyk by voorbeeld, indien men de *Pruym* op de *Pavie* ent, die sal sonder moeite laager groeyen dan dat hy op een amandel geënt of geocculeerd was, de Reeden is, 't is de eigenschap van de *Pavie*, lager te blyven, als den Amandel.

LEERLING.

Segd my dan indien 't UE geliefd, wat stammen men voor laage Peeren moet gebruyken, gelyk men nu in wel gereguleerde Thuin en Hooven siet?

ERVAARE.

Gy suld weten, dat men door ondervinding heeft geleerd, dat het kweeboomtje, het eenigste is, dat bekwaam is, en daar de Peer het best op slaagt, of gelukt. Te weten voor laag stammen. Maar met dit onderscheid, dat 'er twee soorten van *Quëen* zyn, de eene goed, d' andere wild. De goede draagt zyn vrugt groot,
en

en hoog en aangenaam van kouleur, goudgeel; en de wilde, heel klein, groen, en bleek; men kan ze gemakkelyk kennen en onderscheiden, sonder de vrugt te sien, aan het hout, en blad, want de goede Quee, heeft de schors by na swart, de takken lang en sterk, het blad breed en van een heel donker-groen. En de wilde heeft de schors wit-grys, de tak dun en swak, en het blad van 't selfde. Op de goede moet men Enten, gelyk uw sal leeren, en daar moet men min of meer van voorsien zyn, om 'er stekken van te hebben. Want dat in de magt van een ander is, daar kan men noit geen staat op maken, 't zy voor de regte soort, (van 't egte bed) 't zy om die te hebben, als men wil, of van noden heeft, en ik ben bedroogen geweest, want een Boer had my een haag beloofd van omtrent vyftig stappen lang, daar wel zooo van de schoonste stekken op waren, dien ik zoude hebben kunnen wenschen, en als ik die meende te gaan affnoeyen, was 'er imand anders gauwer by geweest, en had de selve by nacht weggenoomen, dat my niet weinig verleege maakte, om dat ik 'er nergens van deeze soort meer wist.

LEERLING.

't Is seer gemakkelyk, zulke Entstammetjes te hebben, door middel van de Pitten, want ik heb aangemerkt, dat 'er in deeze groote Kweepeeren, die men snyd om te Confeiten, bysonder veel pitten zyn.

ERVAARE.

Het zoude niet kwaad sijn, daar ook van te vergaaren, gelyk van de Peeren, om 'er Zaaylingen van te maaken, maar nadien de stekken van het Kweeboomtje ligt wortel vatten, zo gebruikt men die al meer als de pitten, die meer zorg, voorzigtigheid, en moeite vereischen, en zo gauw niet aankoomen, men gebruikt ook uitloopen van het Kweeboomtje die nog gauwer voortwortelen, en aankoomen, maar daar kan men der niet ligt veel van krygen, de een en d'andere zyn goed.

II. HOOFD.